

PROGNOS
ARBETSMARKNAD
KULTUR
2008–2009

Arbetsmarknadsprognos för Kulturarbetsmarknaden 2008 och 2009

Text

Jim Enström

Torbjörn Israelsson

Agneta Lindblad

Bengt Frostmo

Lennart Gunther

Hans Norén

Ulf Johansson

Birgitta Lindqvist

Paula Åberg

Statistiska uttag ur register

Lena Stoltz

Thomas Liljegren

Layout och bild

Gun Westberg

Arbetsförmedlingen Kultur

Arbetsmarknadsprognosen för kulturarbetsmarknaden bygger på Arbetsförmedlingen kulturs intervjuer med cirka 400 arbetsgivare inom kultursektorn med minst en anställd. Dessutom har det genomförts tilläggsintervjuer med kulturinstitutioner, med vissa stora företag med designavdelningar samt med ett antal kommuner och landsting. Därutöver har det skett analyser av statistiskt underlag från Statistiska Centralbyrån och Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadsprognos för Kulturarbetsmarknaden 2008 och 2009

Innehållsförteckning	Sid
1. Arbetsgivarna inom kulturområdet.....	7
2. Arbetsökande - inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur.....	16
3. Utvecklingen för kulturyrken	27
3.1 Ord och media	27
3.2 Bild och form	29
3.3 Scen och ton.....	32
Bilaga 1 Branscher inom Kulturområdet	35
Bilaga 2 Yrkeskoder inom Arbetsförmedlingen Kultur.....	36

Kontaktpersoner rörande innehållet

Jim Enström

Torbjörn Israelsson

Arbetsmarknadsprognos för Kulturarbetsmarknaden 2008 och 2009

Sammanfattning

Nya jobb har tillkommit men nu vänder det ner

Antalet kulturuppdrag och efterfrågan på kulturarbetskraft har ökat åren 2006 och 2007 mätt i antalet anmälda lediga platser till Arbetsförmedlingen Kultur. Denna förbättring bekräftas även enligt intervjuer med cirka 400 arbetsgivare inom kulturbranscherna. Efterfrågan på tjänster har ökat sedan föregående intervjutillfälle hösten 2007, dock inte i lika stor utsträckning som arbetsgivarna då förväntade sig. Arbetsgivarna är nu inte lika optimistiska om framtiden som i tidigare undersökningar samtidigt som inströmningen av lediga platser dämpats.

Kulturbranscherna sysselsätter 83 000 personer¹, det vill säga kultursektorns arbetsgivare. Dessa branscher inkluderar alla slag av yrken, inte enbart kulturyrken utan även andra yrken utanför kulturområdet. Kulturbranscherna består bland annat av medieföretag, musikinstitutioner, teatrar, opera mm. Under år 2006 tillkom cirka 2 500 arbetstillfällen. Det är hälften av de minst 5 000 arbetstillfällen som förutsågs i föregående prognos för åren 2006 och 2007. År 2007 har varit ett minst lika bra år enligt intervjuresultaten och vi står fast vid den tidigare bedömningen på minst 5 000 fler jobb under dessa två år. Under år 2008 bedöms tillskottet av jobb bromsa in till cirka 500 och under år 2009 sker en nedgång med cirka 900 jobb.

Inom enbart kulturyrken sysselsattes cirka 60 000 personer år 2006 varav merparten inom ord och media. Antalet sysselsatta inom kulturyrken ökade med drygt 3 000 personer år 2006. Uppgången skedde dock från en låg sysselsättningsgrad generellt sett inom kulturyrken och många jobb är tidsbegränsade. Ett stort och ökat flöde av tidsbegränsade jobb påverkar i hög grad den totala sysselsättningen uppåt inom kulturområdet. Den största ökningen skedde inom yrkesområdet ord och media, med drygt 50 procent,

¹ Dessa branscher inkluderar alla slag av yrken, även yrken utanför kulturområdet, såsom ekonomer, marknadsförare, säljare, servicepersonal, IT-personal m.m.

och till mindre delar inom bild och form samt scen och ton. Det fanns flera yrkesgrupper som redovisade en svag utveckling trots den förstärkta kulturarbetsmarknaden, bland annat inom vissa yrken tillhörande scen och ton samt bild och form. Sysselsättningen inom kulturyrkena har av allt att döma uppvisat en god ökning även under år 2007. Mot slutet av år 2008 och i synnerhet år 2009 blir utvecklingen den omvända med en allt tydligare nedgång av antalet sysselsatta inom dessa yrken.

Antalet anställda dras ner i stora företag

Antalet anställda bedöms börja minska under år 2008, efter en ökning åren 2006 och 2007, och nedgången förstärks under år 2009. Denna utveckling sammanhänger med att de stora företagen drar ner sina personalstyrkor och lägger ut fler uppdrag på andra företag, till exempel egenföretagare. Den långsiktiga trenden mot fler egenföretagare fortsätter. Det finns många tidsbegränsade uppdrag samt ett stort inslag av visstids-, deltids- och timanställningar bland jobben på kulturarbetsmarknaden. Nya jobb tillkommer förutom bland egenföretagare även inom de små företagen med anställda.

Det ställs allt bredare kompetenskrav på dem som ska arbeta inom kulturyrken, det vill säga att de ska kunna utföra en rad olika arbetsmoment. Det gäller bland annat för musiker, skådespelare och journalister. Trots att efterfrågan på arbetskraft ökat och trots de högt ställda kraven vid rekryteringar har bristen på arbetskraft inte ökat. Den ligger kvar på samma låga nivå som vid tidigare mätningar. En viktig bidragande orsak till att bristen hållits tillbaka är Arbetsförmedlingens Kulturs intensifierade arbete med arbetsgivarkontakter samt det prioriterade arbetet med matchningen mellan lediga platser och arbetssökande.

Arbetslösheten vänder upp

Antalet arbetslösa har minskat med cirka 1 000 personer på två år och inkluderas deltagare i program med aktivitetsstöd (det vill säga alla utan arbete) uppgår nedgången till 1 400 personer. Den senaste tendensen är dock att nedgången bromsat in och den förändring som skett i början av 2008 har enbart följt det normala säsongmönstret. Bedömningen är att botten nu är nådd och att såväl arbetslösheten som antalet utan arbete kommer att öka under sommaren och framför allt under hösten. Denna negativa utveckling väntas bestå under resten av prognosperioden. Uppgången av antalet utan arbete kan komma att överstiga 1 000 personer år 2009. Ökningen berör samtliga åldrar men den blir klart störst i inträdesåldrarna 25-34 år.

Arbetslösheten ökar redan för kvinnor och den tendensen blir ännu tydligare om deltagare i program med aktivitetsstöd inkluderas². Den sämre utvecklingen för kvinnor än män väntas bestå under prognosperioden. Kvinnor i kulturarbetskraften tar inte i lika hög grad sin del av de nya jobben. Anledningen är bland annat att egenföretagande är mindre vanligt bland kvinnor samt att det väntas ske neddragningar av anställda (bland vilka kvinnor dominerar). Det finns även fler kvinnor än män som är deltidsarbetslösa och timanställda. Antalet deltidsarbetslösa och timanställda som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur minskar kraftigt framöver genom införandet av taket på 75 ersättningsdagar från och med april 2008. Det tar i genomsnitt 7 månader att nå taket inom kulturyrken, varför effekten kan bli som störst i november 2008. En del personer kommer att övergå till arbetslöshet.

En stor andel har svårt att finna jobb

Det finns tre grupper som har större svårigheter än andra att finna ett arbete. Dessa grupper är funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga, utlandsfödda samt arbetslösa 50-64 år. Dessa grupper utgör 42 procent av samtliga arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program. Det kan jämföras med 30 procent för två år sedan. Insatserna från Arbetsförmedlingen Kultur fokuseras också i mycket hög grad på att hjälpa dessa personer ut i arbetslivet och undvika långa tider i arbetslöshet. Arbetsförmedlingen Kultur har lyckats mycket bra med att hålla tillbaka långtidsarbetslösheten inom kulturyrken och den har minskat med 50 procent på drygt två år.

Ökad arbetslöshet inom samtliga tre yrkesområden

Den dämpade efterfrågan på kulturtjänster kommer att medföra ökad arbetslöshet inom samtliga tre yrkesområden, det vill säga yrken inom scen och ton, bild och form samt ord och media³. Redan idag finns tendenser till minskningen av arbetslösheten (inkl program) bromsat in inom samtliga tre yrkesområden. Inom exempelvis bild och form finns redan tendenser till en ökning. En ökning av arbetslösheten är trolig inom samtliga tre yrkesområden under sommaren då många brukar strömma ut i kulturarbetskraften, särskilt inom scen och ton. En ökad andel av yrkesutövarna inom kulturyrken kommer att få svårt att klara försörjningen inom sitt yrke på grund av den allt svagare kulturarbetsmarknaden framöver.

² Sett i säsongrensade tal.

³ Yrkena inom respektive område framgår av bilaga 2. Beskrivning av utvecklingen på kulturarbetsmarknaden för olika yrken finns i kapitel 3.

1. Arbetsgivarna inom kulturområdet

Kulturbranscherna består av cirka 6 800 företag med minst en anställd. Arbetsförmedlingen Kultur har under våren 2008 intervjuat ett slumpmässigt urval av dessa arbetsgivare. Urvalet är fördelat på sådant sätt att det ska vara representativt för kulturbranscherna. Arbetsförmedlingen Kultur har ett uppdrag att ge service till både kulturbranscherna, det vill säga kulturarbetsgivarna, och de arbetssökande inom kulturområdet. Under de senaste åren har den gynnsamma utvecklingen på arbetsmarknaden medfört att Arbetsförmedlingen Kultur arbetat mycket med att förse arbetsgivarna med den arbetskraft de söker. Matchningsarbetet mellan lediga platser och arbetssökande har stått i fokus.

Sysselsättning inom Kulturbranscherna

Landets kulturbranscher sysselsätter 83 000 personer. Det motsvarar cirka 2 procent av hela arbetsmarknaden. Enligt Statistiska Centralbyråns (SCB:s) officiella statistik är cirka 75 procent av dessa anställda och resterade 25 procent är egenföretagare. Därutöver finns ett relativt stort antal egenföretagare som inte registreras som sysselsatta inom kulturbranscherna enligt den officiella statistiken. Den ovan presenterade sysselsättningsuppgiften för kulturbranscherna innefattar yrkesverksamma inom kulturyrken men även yrkesverksamma inom andra yrken utanför kulturområdet. Denna branschbeskrivning bygger på samma princip som inom andra liknande branschundersökningar. Varje bransch innehåller utöver den egna branschens kärnyrken även yrken som behövs för att ett modernt företag ska kunna driva en effektiv verksamhet och sälja sin produktion, till exempel yrken inom försäljning och service. Antalet som arbetar inom de egentliga kulturyrkena – inklusive media men förutom arbetsledande funktioner – uppgår till cirka 60 000 personer enligt SCB:s officiella sysselsättningsstatistik.

Egenföretagande fortsätter att öka

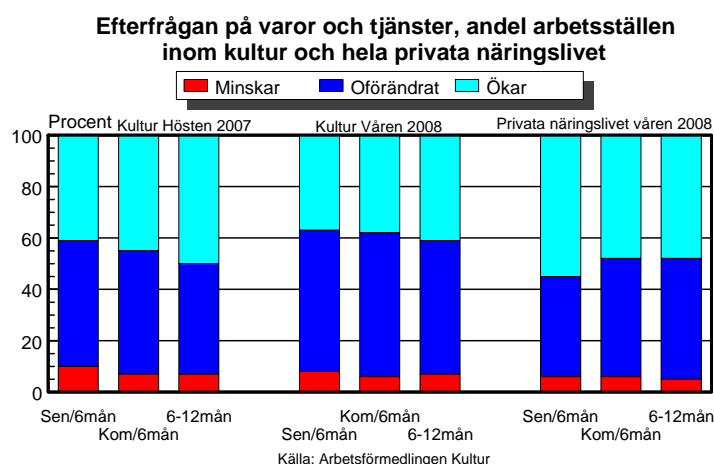
Det finns en tydlig trend när det gäller sysselsättningens sammansättning inom kulturbranscherna. Tillskottet av sysselsatta sker uteslutande i form av egenföretagande samtidigt som antalet anställda minskar över tiden. Det är endast under konjunkturmässigt starka år som minskningen av antalet anställda kan bromsa upp temporärt och till med att övergå i en ökning. Anledningen till dessa förändringar av sysselsättningens sammansättning är att anställningsförhållandena ändrats. Arbetsgivarnas strategi är att begränsa sina fasta personalstyrkor och i allt högre utsträckning köpa produktioner av andra företag, ofta egenföretagare. Efterfrågan på tjänster består van-

ligtvis av tidsbegränsade projekt där den enskilde förutsätts vara egenföretagare. Inträdet i arbetslivet för de yrkesverksamma sker vanligtvis senare än inom många andra branschområden. Inträdesåldern ligger i intervallet 25-30 år och en väsentlig anledning är att yrkesutövarna vanligtvis har skaffat sig en eftergymnasial utbildning. Den trend som varit tydlig under de första fem åren efter sekelskiftet är att inträdesåldern i arbetslivet höjts successivt. Inträdesåldern har dock sjunkit något år 2006 på grund av den goda efterfrågan på arbetskraft. Det har varit något lättare att etablera sig i arbetslivet och det är sannolikt att denna bild har bestått under år 2007.

Dämpad efterfrågan på kulturtjänster

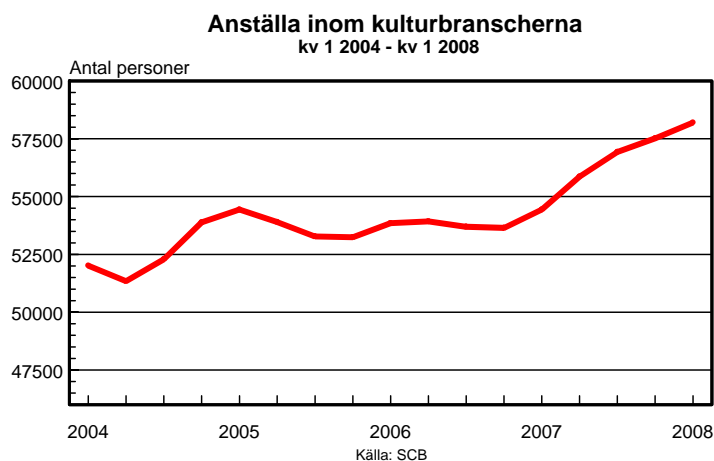
Efterfrågan på tjänster är fortsatt god enligt Arbetsförmedlingen Kulturs intervjuundersökning, även om de positiva förväntningarna från höstens undersökning inte riktigt har infriats. Nästan hälften av arbetsgivarna trodde då på en ökning av efterfrågan på tjänster, men utfallet visar på en ökning för knappt 40 procent av arbetsgivarna. Arbetsgivarna inom kulturbranscherna är även fortsatt optimistiska rörande efterfrågan på tjänster för det kommande året. Optimismen har dock skruvats ner något jämfört med jämfört med höstens undersökning. Kommande sex månader är det en högre andel arbetsgivare som tror på en oförändrad nivå än de som tror på en ökning av efterfrågan på tjänster. På sex till tolv månaders sikt är det fortfarande en övervikt för en oförändrad nivå på efterfrågan men drygt 40 procent bedömer att efterfrågan kommer att öka.

Att efterfrågan har dämpats ses också tydligt i att ökningen av antalet nyanmälda lediga platser till Arbetsförmedlingen Kultur avtagit.



Minskad sysselsättning 2009

Sysselsättningen inom kulturbranscherna har ökat ovanligt mycket under åren 2006 och 2007. Ökningen uppgick till 2 500 personer under år 2006 och med minst lika mycket under år 2007. Det är länge sedan någon liknande ökning skett inom kulturbranscherna. Vår slutsats grundar sig på den genomförda intervjuundersökningen samt statistiska uppgifter från SCB. Nedanstående diagram ger en indikation om att tillskottet av anställda varit stort under åren 2006 och 2007 och till detta kommer en ökning av antalet egenföretagare. Dessa sysselsättningsförändringar ligger emellertid i linje med vad Arbetsförmedlingen Kultur förutspådde i tidigare prognos.

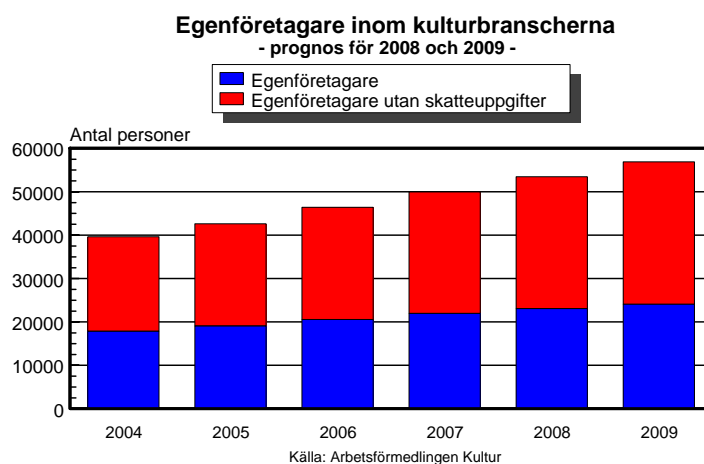


Kulturarbetsgivarna uppger att sysselsättningstakten kommer att dämpas under andra halvåret 2008. Under 2009 väntas sysselsättningen att minska med cirka 1,0 procent, eller 900 personer. Den bedömningen ligger också i linje med de allmänna bedömningarna om konjunkturutvecklingen i stort under året. Antalet egenföretagare fortsätter att öka samtidigt som antalet anställda minskar.

Egenföretagarna allt fler inom kulturbranscherna

Antalet egenföretagare inom kulturbranscherna ökar trendmässigt med mellan 10 och 15 procent per år. År 2006 fanns drygt 20 000 egenföretagare enligt SCB:s sysselsättningsstatistik. Därutöver fanns drygt 25 000 egenföretagare som inte ingick i den officiella sysselsättningsstatistiken. Summeras de två grupperna av egenföretagare uppgick det totala antalet egenföretagare till cirka 45 000.

Våra intervjuresultat tyder på att tillkomsten av nya egenföretagare fortsätter i hög takt. Anledningen är att anställningsförhållandena i allt fler fall består av uppdrag och projekt och att dessa förutsätter att uppdragsgästaren ska vara egenföretagare. De senaste åren har det skett ett tillskott på 3 000-3 500 egenföretag per år (inklusive dem som inte räknas som sysselsatta i den officiella statistiken). Uppgången kan bli av ungefär samma storleksordning nästa år. Merparten av ökningen består av företag där den yrkesverksamme inte registreras som sysselsatt i den officiella statistiken.



Den pågående utvecklingen mot allt fler egenföretagare gynnar män i högre grad än kvinnor. Egenföretagande är nämligen betydligt vanligare bland män än bland kvinnor inom kulturbranscherna. Bland kvinnor var det endast 20 procent av de sysselsatta år 2006 som var egenföretagare och bland män var det var det 30 procent. Det innebär att andelen män av samtliga egenföretagare inom kulturbranscherna uppgår till nästan 60 procent.

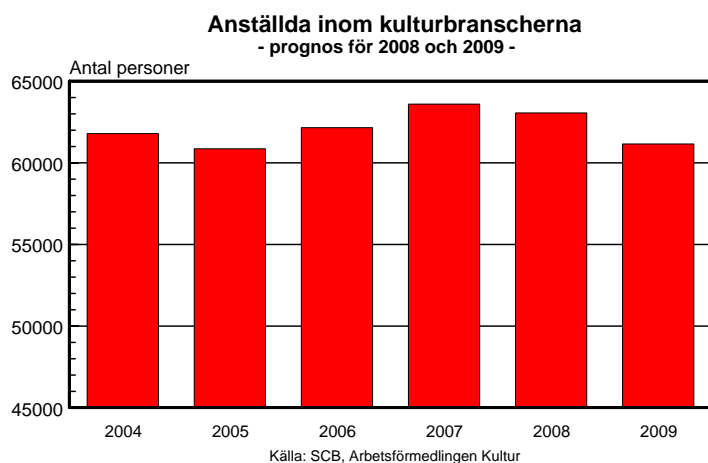
Egenföretagande är vanligare bland utlandsfödda än bland svenskfödda. Andelen egenföretagare bland svenskfödda uppgick till 24 procent jämfört med 27 procent bland utlandsfödda. Andelen utlandsfödda av det totala antalet egenföretagare inom kulturbranscherna uppgick år 2006 till drygt 11 procent. Liksom bland svenskfödda är inslaget av egenföretagare större bland män än bland kvinnor, knappt 35 procent mot cirka 25 procent, vilket är en större skillnad än bland svenskfödda.

Antalet anställda inom kulturbranscherna vänder ner

Arbetsförmedlingen Kulturs intervjuundersökning visar att det uppskattningsvis skedde en ökning av antalet anställda med cirka 2 procent under

både 2006 och 2007. Det motsvarar en ökning på mer än 2 000 personer. Det innebär ett tillfälligt brott i den pågående trenden mot ett minskat antal anställda inom kulturbranscherna.

Det finns emellertid inget som idag talar för att den långsiktiga trenden mot ett sjunkande antal anställda skulle brytas på lång sikt. Under åren 2002-2005 minskade antalet anställda med cirka 2 procent per år. Visserligen kan vi konstatera att antalet anställda ökat de två senaste åren, enligt våra resultat, men den bakomliggande orsaken är den ovanligt starka högkonjunkturen. När konjunkturen nu mattas av pekar allt på att antalet anställda återigen kommer att minska. Vi räknar med en minskning med drygt 500 personer för 2008 och med knappt 2000 för 2009. Bland anställningsformerna uppges inslaget av visstidsanställningar bli fortsatt stort.



Kvinnorna dominerar bland de anställda. Andelen kvinnor uppgår till 52 procent. Mycket tyder på att andelen anställda kvinnor kommer att öka både i år och nästa år. Den starka trenden mot att allt fler måste vara egenföretagare – där kvinnor utgör en minoritet – är den bakomliggande orsaken. Männens övergång således till att bli egenföretagare i större utsträckning än kvinnor. Denna utveckling, om den fortsätter, pekar mot att männen i allt högre grad kommer att dominera kultursysselsättningen på lång sikt.

Mellan 15 och 20 procent av sysselsättningsökningen år 2006 gick till utlandsfödda, vilket är högre än deras andel av sysselsättningen (10 procent). Andelen utlandsfödda bland de anställda uppgår till 9 procent och har ökat svagt de senaste åren. Det är en lägre andel än för arbetsmarkanden som helhet. En annan referens som kan nämnas är att andelen utlandsfödda i

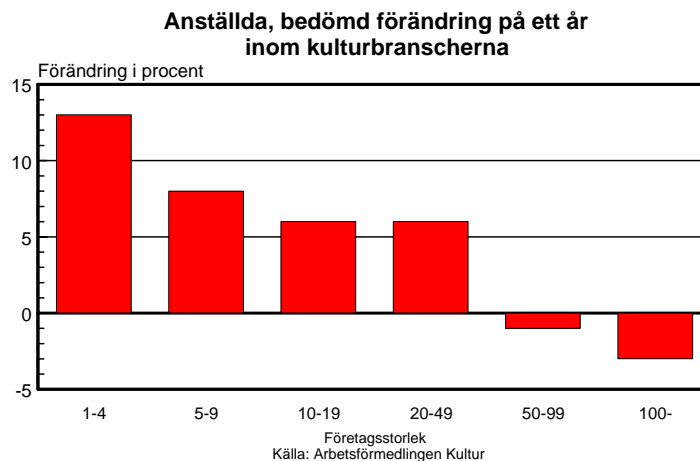
den arbetsföra befolkningen uppgår till 15 procent och målet borde vara att minst nå upp till den andelen bland kulturarbetarna.

Nya jobben kommer i de minsta företagen

Det framkommer tydligt i vårens undersökning att tillkomsten av nya jobb sker i de minsta företagen. Som tidigare nämnts ökar antalet egenföretagare som saknar anställda men även de små företagen med anställda växer. Bland arbetsgivare som har anställda visar tillgängliga uppgifter att tillkomsten av ny sysselsättning främst har skett i storleksklasser upp till 50 anställda. I årets undersökning framkommer det att jobbtillväxten än mer gått över till de minsta företagen eftersom den bromsat in i storleksklassen 20-49 anställda.

Företag med 50-99 anställda förutser en fortsatt minskning av antalet anställda. I vår undersökning framkommer det också att företag med över 100 anställda förutser en minskning av sina personalstyrkor och den bedöms fortsätta framöver enligt vårens resultat.

I intervjuundersökningen finns även uppgifter om arbetsgivarnas bedömning av antalet anställda på två års sikt. Dessa resultat visar att förväntningarna skruvats ner i samtliga storleksklasser. Arbetsgivare med mer än 100 anställda bedömer liksom tidigare att sysselsättningen kommer att minska.

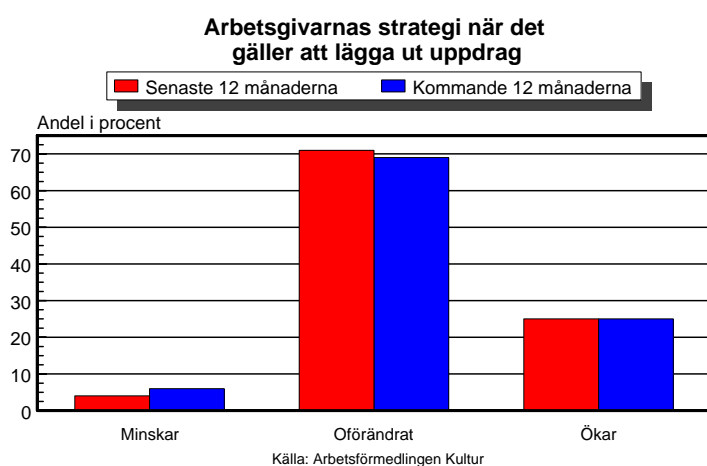


Uppdrag läggs ut på andra företag

Det pågår en kontinuerlig utveckling mot att lägga ut uppdrag/tjänster på andra företag. Den visar sig bland annat i Arbetsförmedlingen Kulturs intervjuundersökningar. För de senaste 12 månaderna anger 25 procent av

arbetsgivarna att de lagt ut uppdrag i ökad omfattning, och under kommande 12 månader anger lika stor andel att de har för avsikt att lägga ut fler uppdrag. Takten i ökningen har dock avtagit något. I tidigare undersökningar uppgav cirka 40 procent att de lagt ut fler uppdrag.

Resultaten visar att den långsiktiga omvandlingsprocessen mot att lägga ut uppdrag på entreprenad fortgår och den utvecklingen kommer att fortsätta att präglade kulturarbetsmarkanden i form av uppdrag m.m. Endast sex procent anger att det sker en minskning i att lägga ut uppdrag, enligt våra undersökningar.



Arbetskraftsbrist

Efterfrågan på arbetskraft är historiskt sett mycket stark på hela den svenska arbetsmarknaden och i kölvattnet följer en ökad brist på arbetskraft. Även inom kulturbranscherna är efterfrågan på arbetskraft stor. Men trots den ökade efterfrågan, och i många fall höga och/eller breda kompetenskrav, är bristen på arbetskraft begränsad och har inte heller ökat. I vårens undersökning uppgav 18 procent av kulturarbetsgivarna brist på arbetskraft. Det är obetydligt högre än i höstens undersökning då 17 procent uppgav brist. Motsvarande andel för hela det privata näringslivet är 32 procent.

En viktig bidragande orsak till att bristen är låg och inte ökat är Arbetsförmedlingen Kulturs arbete med arbetsgivarkontakter och det prioriterade matchningsarbetet mellan lediga platser och arbetssökande.

Bristen på arbetskraft har räknats upp till hela kulturarbetsmarknaden. Den uppräknningen visar att arbetsgivarna har upplevt brist på arbetskraft

vid drygt 1 200 rekryteringar under det senaste halvåret. Det är cirka 300 fler än i höstens undersökning. Ställt i relation till det stora antalet omsatta jobb inom kulturbranscherna, som ofta är tidsbegränsade och korta, är antalet vakanser med brist ändå mycket begränsat.

Vid knappt 200 rekryteringsförsök, eller cirka 17 procent av samtliga, har inte arbetsgivaren funnit den arbetskraft de söker och här ligger andelen kvar på samma nivå som hösten 2007. Därutöver fanns cirka 380 vakanser där de inte ens försökt rekrytera på grund av att de inte tror sig kunna hitta den arbetskraft de söker. Hösten 2007 var motsvarande antal 330. Vårens undersökning visar att det är fler vakanser där arbetsgivaren upplevt brist samt att det är något fler svårtillsatta vakanser.

Ett tydligt budskap utifrån presenterade resultat är att antalet obesatta vakanser på grund av bristen på arbetskraft i huvudsak finns bland arbetsgivare med under 50 anställda. Vi kan konstatera att vid ett antal vakanser har inte arbetsgivaren ens sökt den arbetskraft som de har behov av på sin arbetsplats på grund av att de inte tror sig kunna finna rätt arbetskraft. Våra resultat visar med allt tydlighet hur viktigt det är att ha ett brett kontaktnät med de små företagen och även fortsättningsvis driva ett aktivt matchningsarbete när det gäller lediga platser. Det är även viktigt med uppsökande verksamhet eftersom våra uppgifter visar att det finns lediga platser där inte företagen aktivt söker arbetskraft.

Den brist som uppges från ett begränsat antal arbetsgivare avser bland annat journalister, redigerare, chefredaktörer, driftstekniker, säljare samt programmerare. Det rör sig om fall där det ställs mycket speciella krav vid rekryteringen. I huvuddelen av företagen råder ingen brist inom dessa yrkeskategorier. Säljare och programmerare tillhör inte kulturyrken men kan vara viktiga yrken för kulturbranschernas utveckling. Slutsatsen rörande bristen på arbetskraft inom kulturbranscherna är att det främst rör sig om rekryteringar där arbetsgivaren ställer speciella och mer långtgående krav än vad som är vanligt vid sådana anställningar. Det kan vara krav på viss typ av specialistkunskaper eller krav på både bred och djup kompetens inom yrket.

Slutsatser för år 2008 – ur ett arbetsgivarperspektiv:

- Efterfrågan på tjänster ökar men i avtagande takt.
- Cirka 25 procent anger att de lägger ut fler uppdrag/tjänster på andra företag – trenden mot fler utlagda uppdrag fortsätter.
- Mellan 5 000 och 6 000 jobb har preliminärt tillkommit åren 2006 och 2007 – genom fler anställda och fler egenföretagare.
- Arbetsgivarna bedömer att sysselsättningen övergår till minskning under slutet av år 2008 och att nedgången förstärks under år 2009.
- År 2008 ökar sysselsättningen med en halv procent eller cirka 500 personer.
- Sysselsättningen kan minska med 1 procent år 2009 (900 personer).
- Tillskottet av sysselsatta utgörs helt av egenföretagare, antalet anställda väntas återigen minska (tillbaka till trenden).
- Tillskott av jobb år 2008 sker främst i de små företagen med upp till 4 anställda, arbetsgivare med över 50 anställda drar ner på personalstyrkorna.
- Stort inslag av visstids-, deltids-, och timanställningar bland de rekryteringar som sker.
- Kvinnorna i kulturarbetskraften tar inte i lika hög grad del av de nya jobben inom kulturbranscherna som männen, bland annat genom det växande inslaget av egenföretagare.
- Mellan 15 och 20 procent av sysselsättningsökningen år 2006 gick till utlandsfödda, vilket är högre än deras andel av sysselsättningen (10 procent).
- Bristen på arbetskraft har legat på ungefär samma nivå under de senaste två åren trots den ovanligt starka efterfrågan på kulturarbetsmarknaden.
- Bristen på arbetskraft har hållits tillbaka genom ett stort antal arbetsgivarkontakter från Arbetsförmedlingen Kultur under år 2007 och genom det intensifierade arbetet med matchning mellan lediga platser och arbetssökande.

2. Arbetsökande - inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur

Knappt 60 000 sysselsatta inom kulturyrken

Enligt Statistiska Centralbyrån, SCB fanns knappt 60 000 sysselsatta inom kulturyrken år 2006. Antalet sysselsatta har ökat med drygt 3 000 personer år 2006 och detta skedde från en låg sysselsättningsgrad inom kulturyrken. Drygt hälften av ökningen skedde inom yrkesområdet ord och media. Inom bild och form uppgick ökningen till drygt 900 och inom scen och ton till knappt 500 personer. Uppgången av sysselsättningen skedde främst inom några få yrkesgrupper. Inom ord och media står främst journalister bakom den redovisade uppgången. Inom scen och ton är ökningen störst för musiker, sångare och dansare inom underhållning, och inom bild och form är ökningen tydligast för formgivare. Det är därför viktigt att understryka att det samtidigt funnits flera yrkesgrupper som redovisat en svag utveckling trots den förstärkta arbetsmarknaden.

Kulturyrken, sysselsatta åren 2005 och 2006		Antal personer		Förändring
		2005	2006	Antal
ST	Producenter inom teater, dans mm	9 026	9 178	152
OM	Översättare och tolkar	1 603	1 646	43
OM	Journalister, författare	22 257	23 623	1 366
BF	Skulptörer, målare	270	312	42
ST	Kompositörer, musiker, sångare klassisk musik	4 058	4 045	-13
ST	Koreografer och dansare	211	222	11
ST	Regissörer och skådespelare	1 447	1 542	95
BF	Formgivare	5 263	5 907	644
OM	Fotografer	1 880	2 057	177
OM	Ljud- och bildtekniker	2 330	2 414	84
OM	Kopplingstekniker, radioassistenter	477	523	46
BF	Tecknare, illustratörer, dekoratörer	4 608	4 856	248
OM	Presentatörer i radio, tv	381	387	6
ST	Musiker, sångare, dansare inom underhållning	1 105	1 277	172
ST	Cirkus- och varietéartister	58	67	9
ST	Inspicienter, rekvisitörer	1 110	1 179	69
OM	Ord o media	28 928	30 650	1 722
BF	Bild o form	10 141	11 075	934
ST	Scen o ton	17 015	17 510	495
Kulturyrken, summa yrken ovan		56 084	59 235	3 151
Källa: SCB				

Nästan 9 000 inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur

I april 2008 var cirka 8 800 inskrivna⁴ vid Arbetsförmedlingen Kultur⁵. Det är en fortsatt hög nivå i relation till kulturarbetskraften. Av dessa sökte 2 200 personer arbete inom ord och media, 3 300 inom scen och ton och 1 900 inom bild och form. En beräkning visar att andelen inskrivna i relation till arbetskraften är högst inom scen och ton tätt följd av bild och form. Inom ord och media ligger andelen inskrivna på mindre än hälften i jämförelse med övriga två yrkesområden. Antalet arbetsökande har minskat med 1 650 personer eller 16 procent på ett år. Det är ungefär detsamma som inom övrig Arbetsförmedling. Minskningen faller på samtliga nämnda tre yrkesområden i ungefär lika stor omfattning. En tredjedel av minskningen rör personer utan arbete⁶ och ytterligare drygt en tredjedel faller på timanställda som sökt mer arbete.

Antalet arbetslösa anmälda vid Arbetsförmedlingen Kultur uppgick i april 2008 till 1 600 personer och det är 400 färre än vid samma tid för ett år sedan. Det motsvarar en minskning med 20 procent. Utvecklingen under årets fyra första månader visar dock att minskningen nu följer det säsongsnormala mönstret, vilket tyder på att botten i arbetslöshetsnivå kan vara nådd. Inkluderas deltagare i program med aktivitetsstöd är slutsatsen densamma och det gäller också om antalet i arbete med stöd inkluderas i analysen.

Det har skett en minskning av antalet inskrivna i samtliga åldrar och det gäller för båda könen. Huvuddelen av minskningen faller på åldrarna 25-45 år. I åldrar över 45 år har det skett begränsade minskningar och det gäller i synnerhet åldrarna 50-64 år.

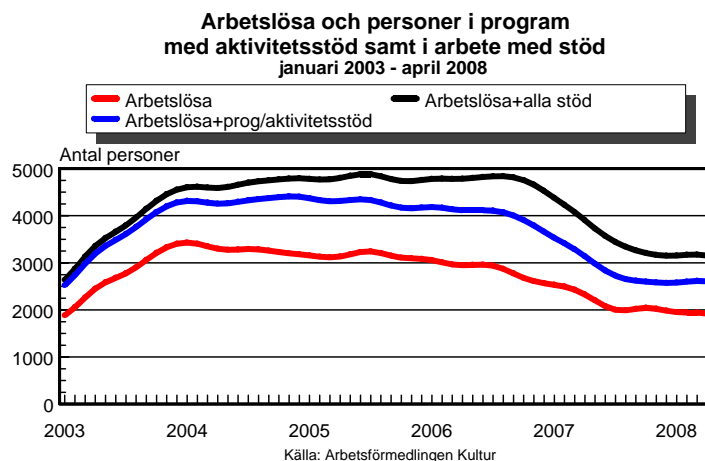
Mycket tyder på att en större andel än vid tidigare högkonjunkturer antingen lämnat kulturarbetsmarknaden eller helt enkelt inte trätt in på denna arbetsmarknad, utan istället tagit jobb utanför denna. Det kan bero på flera orsaker, bland annat förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen, bättre möjligheter till stadigvarande inkomst inom andra branscher, stor

⁴ Inskrivna vid arbetsförmedlingen är uppdelade i flera olika kategorier, bland annat arbetslösa och personer som deltar i program med aktivitetsstöd. Dessa två grupper är helt utan arbete. Dessutom finns personer som finns i subventionerat arbete (arbete med stöd), personer som arbetar deltid eller timtid men vill arbeta mera och personer som har visstidsanställningar eller fasta anställningar men som vill byta arbete.

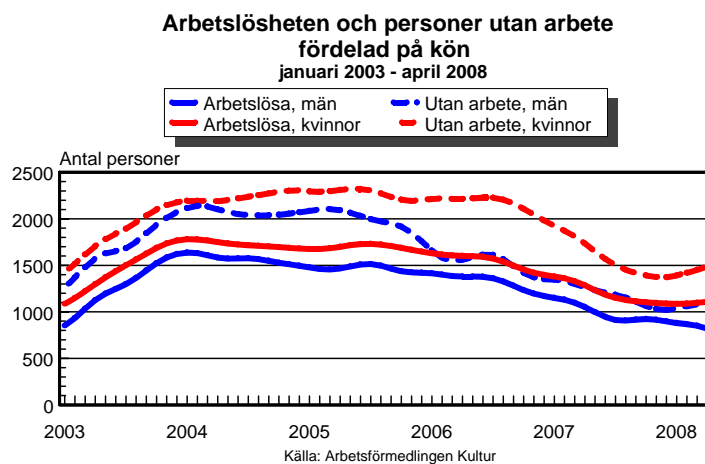
⁵ Definition av kulturyrken vid Arbetsförmedlingen Kultur se bilaga.

⁶ Arbetslösa och deltagare i program med aktivitetsstöd.

efterfrågan på välutbildade kulturarbetare utanför kulturarbetsmarknaden och så vidare. En central fråga är om dessa personer återvänder till kulturarbetskraften när konjunkturen nu blir svagare åren 2008 och 2009.



En uppdelning av arbetslösheten och antalet personer utan arbete på kön visar på tydliga skillnader i utveckling. Arbetslösheten bland kvinnor uppvisar en sämre utveckling sedan årsskiftet och det finns en tendens till ökad arbetslöshet bland kvinnor. Inkluderas deltagare i program med aktivitetsstöd, det vill säga alla utan arbete, blir skillnaden ännu större. Antalet kvinnor utan arbete har ökat tydligt sedan årsskiftet, vilket betyder att gapet mellan män och kvinnor som saknar arbete vidgats.



Vad beror minskningen av arbetslösheten på?

En väsentligt bidragande orsak till den tydliga minskningen av antalet inskrivna är den starka högkonjunkturen. Tillgången på uppdrag och sysselsättning har ökat inom både kulturarbetsmarknaden och övrig arbetsmarknad. Antalet uppdrag för kulturarbetare har ökat särskilt inom vissa yrkesgrupper. Representanter inom Arbetsförmedlingen Kultur vittnar om att fler arbetslösa har gått till kulturarbeten men också att fler gått till ”brödjobb⁷”. Det har även skett regeländringar inom arbetslöshetsförsäkringen som har ändrat på personers val av arbete och inkomst. En annan förändring är slopandet av studerandevillkoret som inneburit att färre yngre arbetsökande anmäler sig till Arbetsförmedlingen Kultur under sommarhalvåret. Det är även troligt att benägenheten att söka arbeten och ta jobb utanför kulturområdet har ökat. En effekt av detta kan komma att bli att kulturarbetskraften krymper åtminstone kortsiktigt. Det saknas dock data kring dessa flöden och detta är ett område som borde studeras närmare.

Prognos för 2008 och 2009

Antalet inskrivna arbetssökande vid Arbetsförmedlingen Kultur har fortsatt att minska men under de senaste månaderna har nedgången bromsat in. Detsamma gäller arbetslöshetens utveckling och utvecklingen avseende hela gruppen av arbetssökande som saknar arbete. Mot bakgrund av dessa iakttagelser samt att den allmänna efterfrågan på arbetskraft går in i ett svagare skede, bedömer Arbetsförmedlingen Kultur att arbetslösheten och antalet arbetssökande utan arbete kommer att öka under hösten/vintern. Under sommaren stiger arbetslösheten och det är troligt att nivån ligger högre hösten 2008 jämfört med hösten 2007.

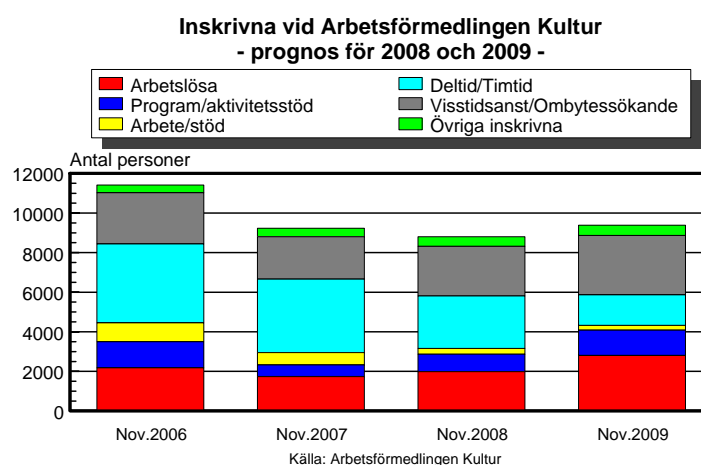
Arbetslösheten kan komma att ligga på knappt 2 000 personer i november 2008 samtidigt som knappt 900 personer finns i program med aktivitetsstöd och knappt 300 i arbete med stöd. Efterfrågan på arbetskraft försvagas under år 2009 och arbetslösheten kan öka till cirka 2 800 i november samtidigt som nästan 1 300 beräknas finnas i program med aktivitetsstöd och cirka 250 i arbete med stöd.

Prognosen innebär att mer än 4 000 personer kan komma att vara utan arbete⁸ i slutet av år 2009 jämfört med 2 850 i november 2008. I april 2008 var 2 400 utan arbete. Ökningen av antalet personer i program med aktivi-

⁷ Kompletterande arbeten utanför kulturområdet.

⁸ Arbetslösa och deltagare i program med aktivitetsstöd.

tetsstöd under loppet av prognosperioden beror på att allt fler kommer att kvalificera sig för jobb- och utvecklingsgarantin. De könsmässiga skillnader i utveckling som hittills konstateras bedöms bestå. Kvinnornas arbetsmarknad blir fortsatt något svagare än männens varvid gapet i arbetslöshet inklusive deltagare i program vidgas ytterligare. En osäkerhetsfaktor är om kvinnor stannar kvar i kulturarbetskraften, om inte så hålls ökningen tillbaka något under prognosperioden.



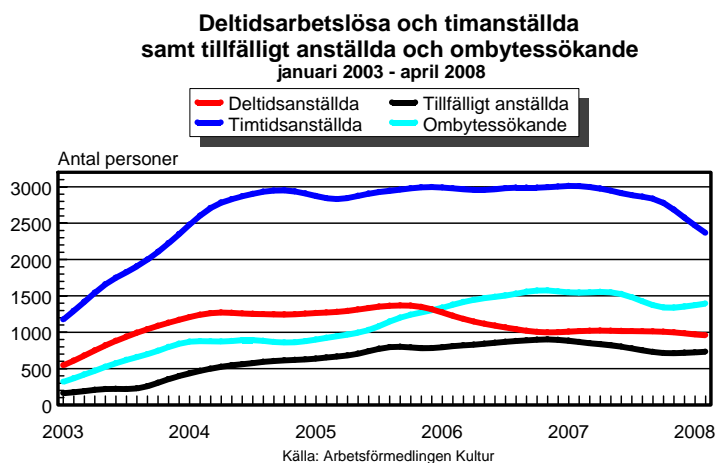
Ökningen av antalet personer utan arbete under prognosperioden kan främst kopplas till att fler i inträdesåldrarna får svårt att finna arbete, vilket betyder fler inskrivna och fler arbetslösa i åldrarna 25-34 år. En osäkerhetsfaktor i det sammanhanget är om alla kulturutbildade väljer att stå kvar på kulturarbetsmarknaden eller om en del väljer att söka och ta arbeten mer permanent inom andra delar av arbetsmarknaden. En annan förklaring till ökningen av antalet personer utan arbete är att de sammanlagda arbetslöshetstiderna kommer att öka bland grupper som har särskilt svårt att finna arbete. Detta innebär i slutändan som ovan nämnts att antalet personer i jobb- och utvecklingsgarantin ökar. En tredje faktor som talar för en ökning av antalet personer utan arbete är nya regler för deltidsarbetslösa och timanställda när det gäller uttag av arbetslöshetsersättning, vilket kan förväntas medföra att en del personer inom dessa kategorier överförs till gruppen arbetslösa.

Ett problem för personer utan arbete i kulturarbetskraften är att det saknas arbetsmarknadspolitiska redskap som direkt är anpassade till kulturarbetsmarknadens specifika förhållanden. Resultatet av detta faktum blir som ovan nämnts att en successivt stigande andel av kulturarbetskraften förs

över till jobb- och utvecklingsgarantin de närmaste åren. Andelen av kulturarbetarna i jobb- och utvecklingsgarantin kan med tiden komma att bli hög.

Timanställda och deltidsarbetslösa minskar framöver

Antalet deltidsarbetslösa har minskat något i början av år 2008, från drygt 1 000 till 950 personer. Antalet inskrivna timanställda har minskat under hela det senaste året, från cirka 3 000 personer till 2 300 personer. Antalet inskrivna i dessa båda kategorier kommer att minska kraftigt fram till slutet av år 2009.



Anledningen till minskningen är framför allt de nya reglerna inom arbetslöshetsförsäkringen från och med den 7 april 2008 som innebär att det finns ett tak på 75 ersättningsdagar. Arbetsförmedlingen Kultur låtit göra en beräkning av den genomsnittliga tiden innan en arbetssökande når taket utifrån tidigare uttag av ersättning. Den beräkningen visar att det tar i genomsnitt 7 månader att nå taket. Det betyder att effekten av denna förändring på allvar skulle slå igenom i november 2008 om det tidigare mönstret skulle bestå. Bland inskrivna i dessa kategorier inom hela Arbetsförmedlingen är motsvarande tid 10 till 11 månader.

Antalet inskrivna inom dessa kategorier bedöms mot denna bakgrund minska från 3 300 personer till 2 650 i november 2008 och ned till cirka 1 500 vid motsvarande till 2009. En del av dessa kommer att överföras till gruppen arbetslösa när de nått taket på 75 dagar.

Arbetsökande med tillfälliga anställningar ökar

Det finns en svag tendens till att antalet inskrivna med tillfälliga anställningar och antalet som har arbete men söker ett nytt ökar. Totalt fanns vid slutet av april 700 arbetsökande med tillfälliga anställningar och 1 450 arbetsökande med arbete. Bedömningen är att dessa två grupper ökar under prognosperioden.

Totalt beräknas antalet inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur fortsätta att minska under år 2008 i likhet med år 2007. Nedgångstakten kommer gradvis att reduceras under prognosperioden och så småningom övergå till en ökning av inskrivna inom Arbetsförmedlingen Kultur, se prognosdiagram ovan.

50 procent fler med funktionshinder

Antalet personer med funktionshinder och nedsatt arbetsförmåga har ökat i stor omfattning på senare år. Anledningen är i första hand en mer noggrann kartläggning av de inskrivna på Arbetsförmedlingen Kultur och att arbetet med denna grupp har utvecklats. Personer med funktionshinder och nedsatt arbetsförmåga har samtidigt svårt att komma ut i arbetslivet och det är vanligt med långa tider utan arbete.

Sedan januari 2006 har det totala antalet inskrivna med funktionshinder ökat med cirka 50 procent. Under år 2008 har långtidsarbetslösheten tenderat att öka något bland funktionshindrade, vilket visar att det finns stora behov av insatser för funktionshindrade för att bana väg till en ny lösning på deras arbetsmarknadsproblem. I slutänden handlar det ofta om att få till stånd subventionerade anställningar för att kompensera deras vanligtvis lägre produktivitet på grund av den nedsatta arbetsförmågan. Behoven av insatser för funktionshindrade är otvetydigt mycket stora för de inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur och andelen funktionshindrade inom sådana riktade insatser är lägre än inom Arbetsförmedlingen i övrigt.

Antalet utlandsfödda har minskat något

Antalet inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur som är födda i annat land uppgår till cirka 1 150 personer, vilket är en svag minskning jämfört med motsvarande tid för ett år sedan. Antalet motsvarar 13 procent av samtliga inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur. Andelen bland män är 15 procent och andelen bland kvinnor 11 procent. Även utlandsfödda har gynnats av den förbättrade kulturarbetsmarknaden men inte tillnärmelsevis i lika stor utsträckning som svenskfödda. Under det senaste året har

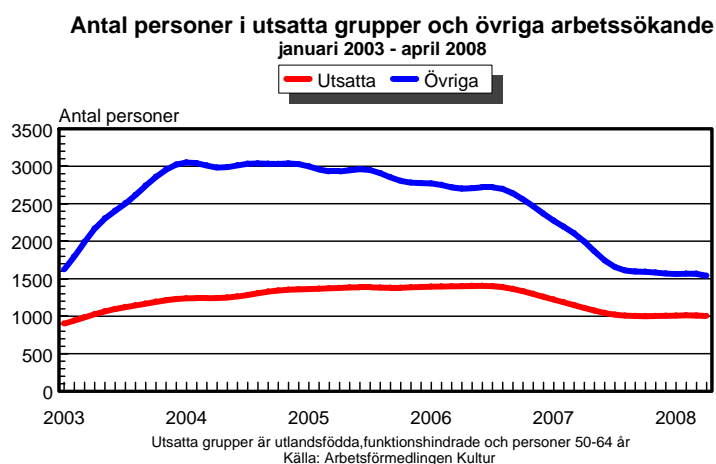
nedgången av personer utan arbete varit 11 procent, vilket kan jämföras med en nedgång på 18 procent bland svenskfödda.

Arbetsförmedlingen Kultur har en tydlig prioritering av sina insatser mot utlandsfödda och de allra flesta har någon gång fått stöd genom olika former av insatser. Bland annat har antalet långtidsarbetslösa därmed kunnat hållas tillbaka. Liksom för kulturarbetsmarknaden i övrigt är det dock svårt att finna permanenta jobblösningar för många av de utlandsfödda.

Grupper som har svårt att finna ett arbete

I analysen av utvecklingen av inskrivna arbetssökande inom Arbetsförmedlingen Kultur har det framkommit tre grupper som har särskilda svårigheter att snabbt finna ett arbete. De grupperna är funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga, utlandsfödda samt arbetslösa 50-64 år. Antalet arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som ingår i de utsatta grupperna har minskat under år 2006 och till mitten av år 2007, men inte i samma omfattning som för övriga utan arbete. För övriga utan arbete har det skett en halvering av antalet personer medan minskningen i utsatta grupper är betydligt lägre. Under det senaste året har antalet i utsatta grupper legat oförändrat medan en viss minskning skett bland övriga.

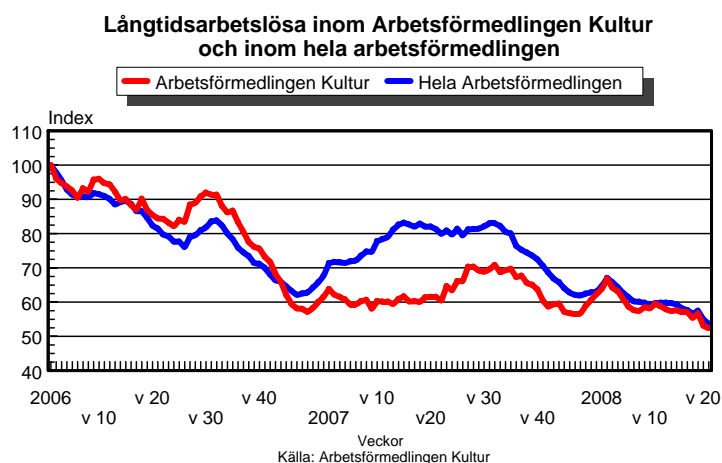
De utsatta grupperna utgör 42 procent av samtliga arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program. Andelen har höjts successivt de två senaste åren från en nivå på 30 procent. Inkluderas även personer i arbete med stöd höjs nivån till nästan 50 procent.



Bedömningen är att andelen inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur som finns i grupper med svag ställning på arbetsmarknaden kommer att stiga ytterligare under våren 2008. Under sommaren sker ett tillskott av nyutbildade samtidigt som efterfrågan på arbetskraft avtar något vilket medför att det blir svårare även för grupper med en starkare position att komma ut i arbete. De arbetsmarknadspolitiska programmen fokuseras i hög grad på att ge stöd till dessa utsatta grupper samt att hålla tillbaka långtidsarbetslösheten bland personer med svag ställning på arbetsmarknaden.

Antalet långtidsarbetslösa har halverats

Långtidsarbetslösheten⁹ vid Arbetsförmedlingen Kultur ligger på ungefär samma nivå som inom hela Arbetsförmedlingen, sett i förhållande till den totala arbetslösheten. Antalet långtidsarbetslösa har sedan början av år 2006 även minskat i ungefär samma omfattning (procentuellt sett) som inom hela Arbetsförmedlingen. Långtidsarbetslösheten har sedan början av 2006 ungefär halverats. Trots att det finns en allt högre andel arbetslösa inom grupper som har svårt att snabbt finna arbete så har långtidsarbetslösheten kunnat hållas tillbaka, se diagram nedan.



⁹ Arbetslösa i minst sex månader för personer över 25 år och för ungdomar under 25 år minst 100 dagar.

Slutsatser för år 2008 och 2009 – ur ett arbetssökande-perspektiv:

- Antalet sysselsatta ökade med drygt 3 000 personer år 2006, merparten av ökningen skedde inom ord och media.
- En hög andel av kulturarbetskraften är inskriven på Arbetsförmedlingen Kultur, men nivå och antal har dock sjunkit – från knappt 12 000 till knappt 9 000 personer.
- 55 procent av de inskrivna är kvinnor mot 53 procent inom Arbetsförmedlingen som helhet.
- Arbetslösheten har fallit med 20 procent det senaste året vilket är lika mycket som inom hela Arbetsförmedlingen.
- Nedgången av arbetslösheten har i hög grad skett i åldrarna 25-45 år.
- Arbetslösheten inklusive programinsatser har upphört att minska första halvåret 2008 och kommer sedan att öka under prognosperioden. Anledningen är:
 - Svagare efterfrågan på arbetskraft
 - Kompletteringsjobben blir färre, de så kallade brödjobben
 - Många nyutbildade strömmar ut vid terminernas slut
- Arbetslösheten och antalet personer utan arbete ökar mera för kvinnor än för män, trots att kvinnornas arbetslöshet hålls tillbaka av att kvinnor lämnar kultursektorn i högre grad än män.
- Antalet deltidsarbetslösa och timanställda inskrivna vid Arbetsförmedlingen Kultur minskar kraftigt framöver genom införandet av tak på 75 ersättningsdagar. Det tar i genomsnitt 7 månader att nå taket, det vill säga fram till november 2008. En del av dem övergår till arbetslöshet.
- Kulturarbetsmarknadens anställningsvillkor med ett fortsatt stort inslag av otrygga försörjningsförhållanden – visstids-, deltids- och timanställningar – med neddragningar av anställda samt ökade krav på att vara egenföretagare bidrar sannolikt till att många kvinnor lämnar kulturarbetskraften.
- Antalet arbetslösa (inklusive programinsatser) med funktionshinder och nedsatt arbetsförmåga har ökat kraftigt eller med 50 procent på grund av utvecklad kartläggning av arbetssökande inom Arbetsför-

medlingen Kultur. Det finns ett ökat behov av subventionerade anställningar riktade mot funktionshindrade.

- Utlandsfödda har en svagare ställning på kulturarbetsmarknaden än svenskfödda. Huvuddelen av dessa har någon gång fått stöd genom olika insatser från Arbetsförmedlingen Kultur.
- Andelen som ingår i grupper som har svårare att snabbt finna arbete stiger successivt och uppgår till 42 procent av samtliga arbetslösa inklusive deltagare i programinsatser (30 procent för två år sedan) och inkluderas personer i arbete med stöd uppgår andelen till nästan 50 procent. Detta är en följd av att grupper med stark position haft lättare att finna arbete.
- Långtidsarbetslösheten har halverats under en tvåårsperiod.
- De genomsnittliga inskrivningstiderna vid Arbetsförmedlingen Kultur stiger ytterligare under våren 2008 för att sedan falla tillbaka något genom ett ökat inflöde av nya sökande under den stundande prognosperioden.
- Arbetsmarknadspolitiken (och arbetsmarknadspolitiska program) kanaliserade via Arbetsförmedlingen Kultur har spelat/spelar en mycket viktig roll för kulturarbetskraft som har en svag ställning.
- Ett problem för personer utan arbete i kulturarbetskraften är att det saknas arbetsmarknadspolitiska redskap som direkt är anpassade till kulturarbetsmarknadens specifika förhållanden. Andelen i jobb- och utvecklingsgarantin kan därför med tiden komma att bli mycket hög.

3. Utvecklingen för kulturyrken

3.1 Ord och media

Frilansjobb och multikompetens efterfrågas

I takt med att de fasta jobben fortsätter att minska ökar frilansjobben och uppdrag läggs ut på produktionsbolag. Flexibilitet och mångkompetens präglar yrkenas utveckling då jobbets karaktär liksom utseendet på medielandskapet ändras.

Medielandskapet är i ständig förändring genom omstruktureringar och teknikutveckling, med webbtidningar och tv-kanaler samt gratistidningar. Tekniken erbjuder interaktiva möjligheter med tv och datorn, en virtuell värld på nätet utvecklas samtidigt som rörlig bild och musik erbjuds i mobiltelefoner. En planerad ändring av presstödet påverkar tidningsbranschen. Annonsmarknaden har stor betydelse för tidningarnas intäkter, även här sker ombildningar med ökat samarbete. Genom större koncerner kan samordning ske av exempelvis annonsering/kundtjänst samt ekonomi/IT för tidningar och radiobolag. Inom etermedia är de stora bolagen inne i omstruktureringsprocesser där produktionen koncentreras till vissa orter. Med utvidgad tillgång till bredband ökar även konsumenternas Internet-användande. Det innebär en fortsatt utveckling av nättidningarna.

Papperstidningar och webbredaktioner

Inom ord och media är *journalistyrket* det största. Andelen fasta jobb minskar och journalister efterfrågas ofta som frilansare och i projektform. Det är vanligt att sommarvikariat går till tidigare praktikanter på arbetsplatsen. Webbtidningar kan ta över en del av papperstidningarnas upplaga och annonser. Efterfrågan uppstår bland annat på journalister med multikompetens, vilket innefattar att skriva, redigera samt lägga ut text och bild på webben.

I **västra regionen** har det skett en koncentration inom tidningsbranschen till färre bolag. Detta väntas ge samordningsvinster vilket minskar behovet av att rekrytera journalister och andra yrken inom tidningsområdet. Det väntas bli viss brist på duktiga webbjournalister. I den **södra regionen** har samtliga tidningar startat upp aktiva webbtidningar men ekonomin är generellt svag på grund av konkurrensen från gratistidningar och nya medier. Inom **norra regionen** råder en viss överetablering av utbildningsplatser till journalistyrket. Det väntas bli vissa personalneddragningar inom tidningsområdet.

Etermedia och produktionsbolag

Inom de stora tv-respektive radiobolagen koncentreras produktionen till färre orter och antalet tjänster minskar. Neddragningarna sker främst genom att personalavgångar inte ersätts. Det kan finnas ett visst behov av sommarvikarier och dessa rekryteras ofta från dem som tidigare praktiserat på arbetsplatsen. Uppköp av program och idéer sker främst externt från produktionsbolag, vilka oftast är småföretag. Antalet videoreportrar bedöms öka under det kommande året. Det innebär att journalisterna får intervjuja, filma och sköta ljud samt redigera inslaget.

Författare/dramatiker

Antalet heltidsförfattare uppgår till cirka 700 personer. Författarnas inkomster är vanligtvis låga även om det finns undantag. Författarförbundet har cirka 2 000 medlemmar. Försäljningen av böcker har varit stor under det senaste året, bland annat har försäljningen via Internet ökat. Samtidigt kan konstateras att biblioteken minskat sina inköp.

Det finns cirka 500 aktiva *dramatiker* som frilansar och skriver texter för scen, TV, radio och film. Med ökat antal TV-kanaler har marknaden för dramatiker förbättrats men de har fortfarande svårt att försörja sig.¹⁰

Fotografer möts av hård marknad

Fotografer lever i hård konkurrens på sin marknad. Bildbyråerna blir färre och den digitala tekniken samt Internet gör fotografering mer tillgänglig och mindre kostsam. Såväl tidningar som rörliga medier tar emot bilder från allmänheten. Specialisering inom yrket kan vara viktig.

Filmproduktion

Produktion av film, lång-, kort- och dokumentärfilm, är beroende av filmstöd. Tre regionala resurscentrum för film, Filmpool Nord, Film i Skåne och Film i Väst får statligt stöd för att producera långfilm. I landet finns det 16 resurscentrum som finansieras gemensamt med regionala och statliga medel och ger stöd till kort- och dokumentärfilm samt distribution och visning. Staten stöder också filmen genom Svenska Filminstitutet och Konstnärsnämnden.¹¹ Produktionsbolagen inom film har ofta få fastanställda, vilket kan endast röra sig om några personer. Men vid en film-

¹⁰ ¹¹ Ur Konstnärsnämndens utredning Konstnärerna i kulturpolitiken 2008.

produktion expanderar antalet personer kraftigt. Det är få personer som kan försörja sig helt och hållet som filmare.

Beställnings- och reklamfilm efterfrågas av större företag och koncerner för att kommunicera varumärken, image och identitet, efterfrågan följer konjunkturerna.

I **norra regionen** utvecklas filmbranschen bra och för närvarande pågår en inspelning av TV-serie. Kortfilm och dokumentärfilm ökar i omfattning, däremot bidrar minskad finansiering till färre inspelningar av långfilm. I Norrbotten görs en del internationella inspelningar av reklamfilm. Filmen sysselsätter för närvarande cirka 100 personer på årsbasis. Målet är att öka antalet sysselsatta med 50 procent på två år. I **södra regionen** startas en svensk-tysk samproduktion av 13 nya filmer sommaren 2008, tre långfilmer görs i samarbete med BBC och dessutom produceras årets julkalender i regionen.

3.2 Bild och form

Efterfrågan på tjänster inom bild och form är fortfarande för låg för att ge en god försörjning inom vissa delar av området. Samtidigt finns det delområden som expanderar, till exempel design och inredning. Regionala och yrkesmässiga skillnader kan förekomma. Det är vanligt med eget företagande, projekt- och frilansuppdrag. *Bildkonstnärer (målare, skulptörer), formgivare, designers, industridesigners, inredningsarkitekter, mode-designers, illustratörer, curatorer/utställningsproducenter* är ofta egenföretagare eller anställda i företag med färre än fem anställda. Välutbildade bildkonstnärer får ofta kombinera med arbeten utanför kultursektorn, s.k. brödjobb för att nå sin försörjning.

Bildkonstnärer är i hög grad beroende av offentlig finansiering. Uppdragsmarknaden finns i huvudsak inom den offentliga sektorn i form av offentlig utsmyckning, utställningar i konstmuseer och konsthallar, köp av konst av Statens konstråd och kulturförvaltningar samt stipendier från nämnder och stiftelser. Det finns även en privat marknad bestående av byggbranschen, gallerier, konstföreningar med flera. Vad som gäller för *konstnärer och skulptörer* gäller till viss del även för flera kategorier av *formgivare* inom olika branscher. För att erhålla sin försörjning krävs ofta en kombination med s.k. brödjobb, som mestadels fås i form av tim- eller deltidsarbete.

I **norra regionen** ökar kraven på egenföretagande bland bildkonstnärer från företag, landsting och kommuner. Inom offentlig sektor, och särskilt

kommuner, har uppdrag och anställningar dock minskat avsevärt. Andelen offentliga utsmyckningsuppdrag bedöms bli oförändrat låg nästa år. Landstingen kan anlita konstnärer för kortare projekt. Det byggs lite i kommunal- och landstingsregi inom 1-procentsregeln för konstnärlig utsmyckning. Viss efterfrågan finns på utvidgade konstnärliga insatser inom pedagogiska områden. Några landsting är medfinansierare i ett projekt mellan Arbetsförmedlingen Kultur och KC Nord, där projektet utmynnar i en del utsmyckningar i offentlig miljö. Ett nytt Mål-2-projekt inom EU drivs i samverkan mellan Norrbotten och Västerbotten och vänder sig till dem som är eller vill bli företagare. En kommun avser att avsätta medel för utsmyckning vid nybyggnation. Denna kommuns Kultur och fritid har som prioriterat uppdrag att försöka få in mer kultur inom näringslivet. Genom samarbete med Länskaftens projekt kan det vidgas till hela länet. I ett län, Jämtland, sker viss utsmyckning på uppdrag av försäkringsbolag m.fl. och förväntningar finns om att en nystartad konsthall kan påverka arbetsmarknaden positivt. I den **mellersta regionen** anges att utsmyckningsuppdragen från den offentliga sektorn totalt sett har minskat. Fler bildkonstnärer börjar söka alternativ försörjning.

Västra regionen, Göteborg med omnejd, framhåller att arbetsmarknadsbilden för konstnärer är besvärlig. Ett ökat byggande har bidragit till fler utsmyckningsuppdrag men det motverkas av neddragningar i offentlig sektor. Gynnsamt för konstnärer är att konstrundor och kulturevenemang finns i hela Skaraborgs län. Det finns behov av *projektledare* i västra regionen, speciellt för evenemang knutna till EU:s strukturfonder. I Vara planeras en konsthall samt Nordens största hästarena. Arbetsförmedlingen Kultur har i samverkan med olika aktörer strävat efter att skapa nya arbetsfält för att vidga användandet av konstnärlig kompetens inom andra sektorer än de traditionella.

Curatorer/utställningsproducenter Vissa curatorer koordinerar utställningar med konstnärlig inriktning och budskap, andra företräder gestaltning som är mer företagsinriktad och dessa kan ha bredare arbetsmöjligheter. Curatorer söker sig till konsthallar och kulturförvaltningar eller till eventföretag och gallerier.

Designers och formgivares bransch präglas av enmansföretag och ett fåtal större aktörer. Stora industriföretag (bil-, vitvara) har designavdelningar och anställer *industri-designers*. Företagen bör kunna erbjuda ett brett utbud av tjänster som kund- och marknadsanalys, design management, tjänstedesign och varumärkeskunnande, 3-dimensionell teknik i CAD-miljö och ett högt tekniskt kunnande. Inom **mellersta regionen** finns företag för digitala konststarter som ser positivt på framtiden och tror sig

kunna rekrytera produktionstekniker och *designers* nästa år. Inom **västra regionen** är efterfrågan inom design oförändrat hög, men större företag kan ta fler uppdrag utan att anställa fler designers, behov av rekrytering kan finnas hos små företag (1-5 anställda).

I den **södra regionen** får *industriformgivare* oftast frilansuppdrag inom inredningsarkitektur. Anställningar planeras rörande ett par *designers/industriformgivare* med konstnärlig inriktning. Det är dock ingen brist på sökande i dagsläget. *Inredningsarkitekter* har under de senaste åren haft en betydligt bättre arbetsmarknad efter en lång period av hög arbetslöshet åren efter sekelskiftet. Antalet rekryteringar/uppdrag från byråer ökar. Arkitektbyråer har i allmänhet haft gott om uppdrag. Fastighetsmäklare anlitar idag inredningsarkitekter för s.k. homestagening inför visningar. Även de stora byggbolagen ger uppdrag då bostadsområden ska uppföras och visningslägenheter inredas. Yrkesgruppen är emellertid konjunkturkänslig. Denna marknad kan således svänga snabbt om konjunkturen skulle vika mer påtagligt inom fastighets- och byggbranscherna.

I Sverige finns cirka 600 aktiva *modedesigners*. Sju utbildningar utexaminerar cirka 50 nya designelever varje år. En stor del anställs av stora modeföretag och många med textil inriktning blir egna företagare. Nyetablerade företag har svårt att överleva, en tredjedel lever inte längre än tre år och cirka hälften avvecklas inom fem år. Kedjekoncentrationen har växt. I den **södra regionen** finns viss efterfrågan på välutbildade *modedesigners*, flera skapar som egna företagare egna kollektioner.

Illustratörerna är ofta egna företagare och har en del av sin marknad inom medie-, reklam-, tidnings- och förlagsbranschen. Kraven på tekniskt kunnande ökar med till exempel nyhetsgrafik för webb, interaktiva och rörliga illustrationer, multimedia och spelproduktion. I vissa fall slås delar av den äldre yrkeskåren ut.

I **västra regionen** har ett animationsbolag anställt ett tiotal *animatörer* inför en stor produktion men anger problem med att finna kunniga animatörer.

Art grafic och dataspel är i snabb tillväxt. Nya yrken växer fram med teknisk och kreativ kompetens. Branschen har svårt att hitta personer med lämplig kompetens och söker den ofta utomlands. Bland speldesignföretag i **norra regionen** råder en expansiv framtidstro med visst behov att nyanställa personer med rätt kompetens. De flesta bildkonstnärer har inte denna kompetens utan det handlar främst om programmerare, datagrafiker och *manusförfattare*. I den **södra regionen** har dataspelsbranschen

stort behov av programmerare med högskoleutbildning samt *artists, designers* och *grafiska kreatörer*.

3.3 Scen och ton

Inom området scen och ton är det allt vanligare med projekt- och frilansuppdrag. Osäkerhet om anslag och bidrag samt ökande kostnader medverkar till finansieringsproblem och det är vanligt att teatern erbjuder personal kortare kontrakt. Antalet arbetsgivare som uppger att de enbart anställer personer med F-skatt har ökat kraftigt. I kombination med nya arbetslöshetsregler försämrar detta scenarbetarnas arbetsvillkor avsevärt. Fler än tidigare undviker att deltidsstämpla och tar längre anställningar inom andra yrken.

Inom alla områden, teatrar, dans- och musikscener, event- samt ljud- och ljusföretag efterfrågas sökande med bred kompetens. Inom teatern behövs allt oftare *skådespelare* som kan dansa och sjunga och snabbt tar till sig nya roller, och i vissa fall förekommer även icke konstnärliga arbetsuppgifter.

Regional överblick

I den **norra regionen** pågår arbete med att bilda ett Scenkonstbolag för teater, musik, nordisk kammarorkester, dans och film i ett län inför 2009. Det kan medföra uppsägningar inom administrativa tjänster men även minskningar för övriga yrken. De få små teatern rapporterar om fler uppdrag. Samtliga arbetsgivare ser färre produktioner och personalminskningar i framtiden. Eventföretag ser en ökning av större uppdrag inom konferens/mässor/festivaler.

Uppdragen inom scen och ton har minskat i den **östra regionen** och kulturarbetarna tar andra försörjningsjobb. Minskade statliga anslag gör att de stora scenerna drar ned på rekryteringen, även mindre teatrar känner av detta och antalet fria teatergrupper har minskat. Inom området *fridans* producerar enskilda och grupper föreställningar med samhällsstöd. Den dansallians som bildats har påverkat arbetstillfällena positivt.

Musiker inom samtliga genrer har märkt en minskning av uppdrag. Provspejningar till fasta tjänster fortsätter i samma utsträckning som tidigare. En viss ökning har skett av arrangemang för utländska musiker från bland annat öststatsländer. Utomlands ökar marknaden för klassiskt utbildade *sångare* och utbildade *dansare*. Antalet produktionsbolag som engagerar musiker och artister ökar. Inom upplevelseindustri och event ökar frilansarbetet.

Ungdomar med adekvat utbildning klarar sig bra på marknaden men behöver stöd under etableringstiden samtidigt ökar efterfrågan på utomnordiska ungdomar med adekvat utbildning. Det råder brist på duktiga *producenter* samt *ljus/ljudtekniker* inom teater och film. Många kulturarbetare saknar kunskaper i marknadsföring och ekonomi i sin utbildning.

Inom den **mellersta regionen** fortsätter teaterscenerna sina produktioner men ett par scener anger att deras ekonomiska utrymme att rekrytera minskat och neddragning av fast personal är trolig. Rekrytering sker till produktioner, men inte i form av fasta jobb.

Konsertverksamheten däremot går bra och har rekryterat. Populärmusiken har färre uppdrag och deltidstämplingen ökar, alternativa försörjningsformer söks.

För **södra regionen** utgör Öresundsregionen en god arbetsmarknad som påverkat kulturarbetsmarknaden positivt med nya kulturscener och mångkulturella grupper har etablerat sig. *Skådespelare* möter stor konkurrens där rekrytering ofta sker genom personliga kontakter. Kulturpolitiskt prioriteras scenkonst för barn och unga.

Institutionsteatern anger oförändrad marknadsutveckling och avser kommande år att rekrytera *skådespelare*, *tekniker*, *scenografer*, *kostymörer* och personal inom *mask/smink*. Det finns behov av skådespelare inom improvisation/forum/interaktiv teater med erfarenhet av näringsliv och seminarier. Uppdragen inom näringsliv och skolor ökar. Nya fria teatergrupper utvecklar en gränsöverskridande scenkonst. Årets ökning av långfilmsproduktion kan medföra nya arbetstillfällen.

Musikalarenan är stor, främst genom Köpenhamns många scener. Uppsättningen i Malmö i höst har enbart roller för unga *dansare*. Marknaden och intresset för *modern dans* expanderar. Med den fria dansens utveckling, bland annat med tal, ställs nya krav på dansarnas kompetens. Ett flertal dansare har uppdrag i Danmark.

Generellt hårdnar marknaden för *konstmusiken*. Trots att fler konkurrerar om uppdragen finns vakanser och behovet av frilanserande orkestermusiker är stort. Symfoniorkestrar ökar successivt besättningarna de närmsta åren. Ofta saknas efterfrågade kompetenser och tillsättningar sker många gånger med icke svenska musiker samt genom tidsbegränsade korta kontrakt.

Kulturproducenter med kunskaper inom marknadsföring, budget och publikarbete efterfrågas. Nya danskompanier har svårt att få tag på erfarna dansproducenter. Efterfrågan på *ljus/ljudtekniker* ökar, och vid rekry-

teringar av dessa värdesätts social kompetens- och kommunikationsför-
måga. Det finns en viss brist på *kostymörer*. Eventföretag ser en ökning
av större uppdrag inom konferens/mässor/festivaler.

Trenden för teatrar i den **västra regionen** pekar på minskat antal produktioner samt hot om uppsägningar. Undantag utgörs av interaktiv teater, här ökar efterfrågan från stora företag och skolor. De fria gruppernas ekonomi har försämrats. Till projekt rekryteras generellt *regissörer, kostymörer, scen tekniker/ljud/ljustekniker/designers* samt *scenografer*, ofta som egna företagare. Två stora institutioner i Göteborg avser att projekt-rekrytera cirka 90 personer bland kända kulturarbetare nästa år.

För *musik och dans* har optimism ersatts med viss pessimism bland alla musik- och dansinstitutioner beroende på förändrade anslag och kostnader. Oförändrade produktioner anges framöver men anslagen avgör om naturliga avgångar kan ersättas. De mindre institutionerna uppger oförändrad efterfrågan. Anlitandet av publikagenter har haft positiv effekt, men ej i proportion till arbetsinsatserna. Obalansen för *dansare* är påtaglig och höga pensionskostnader medför försiktighet med rekrytering. De stora institutionernas inköp av tjänster hos de mindre dans- och musikinstitutionerna ökar markant det närmaste året.

Fortfarande råder viss brist på *ljus/ljuddesigners* och *scenbyggare/tekniker*. Det är vanligt med F-skattesedel och uthyrning av personal. Eventföretag anger en starkt ökad efterfrågan, men dessa företag är konjunkturberoende.

Inom regionen avser Smålands musik och teater rekrytera nästa år, en dansensemble har bildats. Teatern förser andra grupper med teknik och personal. Beslut har tagits om ett scenkonstens hus i en kommun. I en annan kommun ser representanter för ett konserthus ljust på framtiden. Vidare har en folkteater har bildats för sommarteater och ett privat företag har byggt en teater för att möta bussturismen. Arns by färdigställs för besökare och en kommun förbereder en årlig musikfestival i en forntidsby.

Bilaga 1 Branscher inom Kulturområdet

22110	Bokutgivning
22121	Dagstidningsutgivning
22122	Annonstidningsutgivare
22130	Utgivning av tidskrifter
22140	Utgivning av ljudinspelningar
22150	Annan förlagsverksamhet
74811	Porträttfotoverksamhet
74812	Reklamfotoverksamhet
74813	Press- och övrig fotografverksamhet
74850	Kontorsservice och översättningsverksamhet
74871	Grafisk formgivning och service
74872	Annan formgivning
92110	Film- och videoproduktion
92200	Radio- och TV-programverksamhet
92310	Konstnärlig, litterär och artistisk verksamhet
92320	Drift av teatrar och konserthus
92340	Annan nöjesverksamhet
92400	Nyhetservice

Bilaga 2 Yrkeskoder inom Arbetsförmedlingen Kultur

Yrkesbenämningar som tillhör Arbetsförmedlingen Kultur

SSYK 1210

Bokförläggare

Chefredaktör

Musikförläggare

Redaktionschef

SSYK 1229

Curator

Dansproducent

Eventproducent

Filmproducent

Filmproduktionsledare

Kulturproducent

Linjeproducent

Projektledare, design/form

Projektledare, film

Projektledare, konst

Projektledare, kultur

Projektledare, litteratur

Projektledare, musik

Projektledare, teater

Projektledare, TV

Teateragent

Teaterproducent

Turnéledare

Turnéläggare

Turnéproducent för utställningar

Utställningskoordinator

Utställningsproducent

SSYK 1319

Filmchef

Operachef

Teaterchef

TV-chef

SSYK 2141

Färgkonsult

Inredningsarkitekt

Inredningsdesigner

SSYK 2444

Nyhetstextare

Svensktextare

Undertextare

Översättare

SSYK 2451

Avsnittsproducent

Bearbetningsproducent

Bildredaktör

Dramatiker

Dramaturg

Efterbearbetningsredaktör

Författare

Förlagsredaktör

Journalist/reporter

Korrekturläsare

Lektor

Manusförfattare

Mediehanterare

Produktionsplanerare, radio

Produktionsplanerare, TV

Radioproducent

Recensent

Redaktionssekreterare

Redaktör

Redigerare

Talboksproducent

Taltidningsredaktör

TV-producent

Videoproducent

SSYK 2452

Konstnär

Skulptör

Textilkonstnär

SSYK 2453

Arrangör, musik

Dirigent

Kantor

Kompositör

Konsertmästare

Musiker, klassisk musik

Musikproducent

Orkesterledare

Repetitör

Sångare, klassisk musik

Tonsättare

SSYK 2454

Balettmästare

Dansare

Koreograf

Koreolog

Repetitör, dans

SSYK 2455

Dockspelare

Mimartist

Musikalartist

Regiassistent

Regissör

Scenograf

Skådespelare

SSYK 2456

Designer

Formgivare

Direktris

Industridesigner

Keramiker

Konstsméd

SSYK 3131

Animationsoperatör

Bildproducent

Filmfotograf

Filmklippare

Filmredigerare

Fotograf

Fotografassistent

Kameraassistent

Kameraman, TV

TV-fotograf

TV-redigerare

Videoredigerare

SSYK 3132

AV-tekniker

Belysningsmästare

Belysningstekniker

Bildingenjör

Bildmixer

BING, film/TV

Elektriker, film/TV

Elektrikerassistent, film/TV

Filmtekniker

Inspelningstekniker

Ljudassistent

Ljudbandstekniker

Ljuddata tekniker

Ljudtekniker

Ljusdesigner

Ljussättare

Ljustekniker

Mikrofilmare

Mixare, ljudtekniker

Musiktekniker

Scannertekniker/scanneroperatör

Studiotekniker

Sändningstekniker

Teatertekniker

TOM, Technical Operation Manager

Turnétekniker

VB-tekniker

Videografiker

Videotekniker

Överspelningstekniker

SSYK 3471

Animatör

Illustratör

Kostymtecknare

Serietecknare

Tatuerare

SSYK 3472

Inläsare

Konferencier

Programledare

Programpresentatör

Programvärd/programvärdinna

SSYK 3473

Dansare, show

Kapellmästare

Musiker, folkmusik

Musiker, populärmusik

Notskrivare

Sångare, folkmusik

Sångare, populärmusik

SSYK 3474

Akrobat

Cirkusartist

Clown

Discjockey

Entertainer

Estradör

Illusionist

Imitatör

Jonglör

Lindansare

Stand-up-komiker

Stuntman

Trapetskonstnär

Trollkarl

Varietéartist

SSYK 3476

Attributör

FAD (First assistant director)

Filmpassare

Inspelningsassistent

Inspelningskoordinator

Inspelningsledare

Inspicient

Kostymassistent

Kostymmästare

Kostymör

Patinerare

Platskoordinator

Produktionskoordinator

Produktionsassistent

Produktionssekreterare

Programsekreterare

Rekvisitör

Rekvisitörsassistent

Scenförman

Scenmästare

Scentekniker

Scripta

Sufflör

Teaterinspicient

TV-inspicient

SSYK 5141

Maskör

Perukmakare

Sminkör